Nro 15.

KURYER LITEWSKI

Z GRODNA DNIA 21. LISTOPADA Roku 1796. W PONIEDZIAŁEK

Koniec Rapportu Arcy-Xięcia Karola umieszczonego w przeszłym Numerze.

Po długim i ciągłym ogniu przymuszony został nieprzyiaciel z wielką stratą do ucieczki. Most został zaraz rozbity, i przednia straż F. Z M. Latour przed nocą ieszcze przeszła na drugi brzeg rzeki. W wieczor odebrał Arcy-Xże Rapport, że Gral *Nauendorf* na lewym skrzydle osadził Wieś *Neuveiler*, że Xże Fürstenberg opanował *Kiegel* przy pomocy Gła *Nobili*, Rotmistrza Cesarskiey iazdy *Wecsay*, i *Meesery* od Arcy-Xcia Ferdynanda. w Nocy nieprzyiaciel opuścił *Forcheim, Endingen, Nimburg*, i cofnął się ku *Kölnigsschaffhausen* i *Eichstett*. Dnia 21. rano ruszył Arcy Xże zewszystkiemi kolumnami naprzód, i przymusił nieprzyiaciela do ustąpienia ze wszystkich mieysc, Przednia straż pod Grłem *Meerveld*, zastała ieszcze nieprzyiaciela w *Friburg*, kilku zabiła, i kilkunastu w niewolą zabrała. Za Friburgiem przyszło znowu do żwawey utarczki, lecz i tam za przybyciem samego Arcy-Xięcia, nieprzyiaciel się cofnął do St. Georgen, iednak w dobrym porządku. F. Z. M. *Latour* zaiezdł iuż był tym czasem aż do *Bucheu*, a Xże *Fürstenberg* z swą przednią strażą do *Burgheim* nad *Renem*. Gdy Francuzi i z St. *Georgen* wyparci zostali, Armia Cesarska tam stanęła, sam zaś Arcy-Xże wszedł do *Friburga*. Generał *Devay* zdobywszy *Merdingen* i *Mengen*, i zabrawszy nieprzyiacielowi 13. Wozow Ammunicyą napełnionych. oraz 10. niewolnika, złączył się z przednią strażą Arcy-Xcia. W nocy odebrał Arcy-Xże Rapport, że nieprzyiaciel cofnął się w 10,000, ludzi naywięcey piechoty za *Ren*, zapalił za sobą most i z wodą puścił. Większa część iego Armij cofa się drogą ku *Hüningen*.

z Wiednia d. 5. Listopada. Z Gazety Wiedeńskiey Nr: 88.

Przybyłytu onegday Kuryerem Porucznik *Detlingen* przywiozł z sobą następuiące wiadomości od Arcy Xcia Karola z głòwney Kwatery w *Fribourg* d. 28. Października. —//— Zwycięstwo otrzymane d. 19. Października nakłoniło wprawdzie nieprzyiaciela do cofnienia się, lecz niezdołało przymusić go do całkowitego opuszczenia prawego brzegu Renu, stanął on owszem w bardzo mocnym położeniu na wzgórzach *Schlingen*, czekaiąc tam na nowy attak. Ta iego uporczywość, oddzielenie 10,000 woyska ku *Kehl*, poruszenia Woysk iego na Hundsrück kazały Arcy Xciu domyślać się, że nieprzyiacielska Armia *Renu* i *Mozelli*, po uczynionych w owych stronach dywersyach, zechce znowu działać zaczepnie, odbieraiąc zwłaszcza przez *Huningen* znaczne posiłki. Trzeba więc było ostatnich sił użyć dla zakończenia Kampanij nad wyższym *Renem* i napastowania nieprzyiaciela pokiby zupełnie *Renu* przy *Huningen* nieprzeszedł. W tey więc myśli Arcy Xiąże przedsięwziął uderzyć d. 24 Października na stanowiska przy *Schlingen*: i podzieliwszy Armią na cztery Kolumny, rozpoczął attak o godzinie 7. z rana. Drogi były zepsute, śnieg okrywał gòry, deszcz padał bez przestanku, tak, że ledwo można było Armaty na przeznaczone mieysca zaprowadzić a iazda prawie bezczynną być musiała. Nieprzyiaciel opierał się z odwagą, ktòra nam co krok nowe wystawuiąc zawady, nowego natężenia sił naszych wymagała. Bitwa trwała do nocy. Każda Kolumna znaydowała się na przeznaczoney sobie drodze, lecz noc, niepogoda i nadzwyczayne woysk utrudzenie, niedozwoliły nam wypędzić nieprzyiaciela z gòrzystego położenia za *Schlingen* —//— Kolumny nasze zostały pod bronią na polu bitwy. Oskrzydliwszy nieprzyiaciela, mieliśmy pewną nadzieię, że nazaiutrz całkiem zwyciężemy, lecz ze świtem znaleźliśmy iuż Stanowiska w *Schlingen* opuszczone. Letkie woyska natychmiast za nieprzyiacielem wysłane zostały. Przyszło ieszcze do małych utarczek, w nocy zaś z d. 25 na 26. Października Francuzi Ren przez Most przy *Huningen* przeszli. —//—

Garnizon Francuzki uczynił d. 21 Października z twierdzy *Kehl* wycieczkę końcem zniszczenia robot naszych, lecz znalazłszy woyska gotowe do odparcia go, cofnął się nazad, Generał Colloredo dyryguie oblężeniem tey fortecy.

z Londynu 25 i 28 Października. z Gazety Hamburs Nr: 177.

Następuiący list doniosł o wypowiedzeniu nam woyny przez Hiszpanią.

Z Gibraltaru 4. Października. Teraz właśnie przybył tu z Korsyki Admirał *Mann*. Z żalem WP. donoszę, że 14 Hiszpańskich Woiennych Okrętow przez 3 dni ścigały naszę Flotę. Niemogła cała ich Flota zbliżyć się do naszey; a te Okręty, ktòre się przybliżyły, unikały potyczki, ktòrą im Admirał *Mann* chciał wydać. Zabrali iednak nam przed dwoma dniami, iednego Lugra i ieden transportowy Okręt z bagażami od Setnego Regimentu i 50 chorych.

Oprócz tego listu, mamy ieszcze inne wiadomości, że Hiszpańska woienna flota w Kartagena, 9 Liniowemi Okrętami ma bydź wzmocniona, i że potym ma się złączyć z Tulońską flotą, która przez tak długi czas od 14 liniowych Okrętow pod Admirałem *Jervis*, w blokadzie była trzymana. Gibraltar, iak słychać od lądu przez Hiszpanow iest oblężony.

Podług podanych przez Ministra Woiennego rachunkow w Parlamencie, nasza Armia na rok przyszły ma się składać z 195674, ludzi, których utrzymanie będzie kosztować 5. Mill: 190, 751 funtow Sterlingow.

Okręt nasz Malabar od 54 Armat rozbił się na Morzu, ludzie iednak się wyratowali. —— Lord *Malmesbury* stanął iuż w *Paryżu*, spodziewamy się w krótce mieć od niego wiadomość. P. *Wyndham* składa Urząd Ministra Woiennego. —— *Lord Howe* ma płynąć z mocną flotą na Morze śrzódziemne, dla dania pomocy *Gibraltarowi*. —— Od Lorda Malmesbury dwóch iuż Kuryerow przybyło.

Z Lisbony donoszą, że wieść iest powszechna, iż 70,000 Hiszpańskiego woyska iest w Marszu przeciw temu Miastu, i że ze strony morza przez Hiszpańską Flotę pomieniona Armia, ma bydź wspierana. Trwoga w Lisbonie była nadzwyczayna: zatoczono Armaty, a mieszkańce byli pod bronią. Admirał Vandeput czynił przygotowanie do wywiezienia Faktoryi Angielskiey z Lisbony.

z Paryża 24. Pazdzier: Z okazyi Poselstwa Angielskiego.

Jednomyślne życzenie ludu Angielskiego pokazuie się za pokoiem, lecz plan sekretny Ministrow iest kontynuować Woynę. [*Któż to powiedział Monitorowi*] Trzeba tym czasem, ażeby się publicznie okazali przystawać na żądanie ludu; i zacząć iakąkolwiek negocyacyą końcem zyskania pieniędzy. Podobnyż krok uczynili przy otwarciu Parlamentu 1795. przez poselstwo nic nie znaczące Pana *Wickham*. Trzeba żeby podobną rolę grali przy otwarciu teraznieyszego, i łudzili lud Angielski pozorami poselstwa. Samo posłanie paszportu przez Ministra Rpltey, podwyższyło procenta do 7. od 100. a *Pitt*, który dziś musi płacić po 20. i 25 od 100. za pieniądze potrzebne do kontynuowania Woyny, dostanie za 6. i 7. procentu, ieżli pierwsze odpowiedzi będą pomyślne. Massa podatkow tak wielka dziś iest w Anglij, że powszechnie się zgadzaią na to, iż niepodobną iest rzeczą, nowemi podatkami lud obciążać. Jedyny sposob, który zostaie *Pittowi*, iest proponować podatek przymuszony z własności gruntowey, i ustanowić potym podatek naziemię iednostaynieyszy i bardziey umiarkowany. Wspomniony podatek niemoże uczynić w całey Anglij więcey nad 40, milionow F. S. a ostatnia kampania kosztowała 100. milionow F. Ster: Dla przymuszenia więc ludu Angielskiego do okazania dzielności i energij, zastawia *Pitt* nowe sidła Dyrektoryatowi. Fundue on się na tym oboſiecznym *Dilemma:* albo Dyrektoryat (mówi on] okaże się z radością przyimować propozycye, które iemu czyniemy, albo ie odrzuci: W pierwszym razie nadzieia bliskiego pokoiu otworzy mi wszystkie szkatuły, a tak będę miał pieniądze. Jeźli przeciwnie odrzuci Dyrektoryat moie żądania; powiem głośno: *Ludu Angielski! tak chlubny niegdyś swoiey wolności, i swoiey Konstytucyi, umżyłeś się aż do tego, żeś prosił o pokoy, a twoia prozba iest odrzucona. Niema innego dla nas śrzodka, iak łączyć się w massę dla oparcia się zupełnemu zniszczeniu.* —— W tenczas zaproponuie on iako iedyny sposob, przymuszony podatek gruntowy. ——

z Paryża 28. Października z Gazety du Bas Rhin Nr: 89.

Tłumaczenie listu kredencyonalnego, podanego przez Lorda *Malmesbury* Ministrowi interessow Zagranicznych.

Jerzy III. z Bożey łaski Król W. *Brytanij, Francyi, Hibernij*, Obrońca wiary, Xiąże *Brunświcki i Luneburski*, Arcy-Podskarbi i Xiąże Elektor Sgo Państwa Rzymskiego &c. Wszystkim i każdemu do kogo niniejszy list dóydzie, zdrowie.

Widząc, że pożar woienny od dawnego czasu niszczy różne części tey ziemi, szczerze zatrudniony proiektem ukończenia porządnego tylu kłótni i niezgod, przywrócenia i ustalenia spokoyności publiczney; maiąc w przedsięwzięciu obrać na ten koniec człowieka zdolnego do tak ważney negocyacyi, i dać mu zupełną moc naszą do ukończenia tak ważnego dzieła, wiadomo czyniemy; że gdy wierność, talenta, geniusz, przezorność, i doświadczenie nam wiernego i miłego Konsyliarza *James* Barona de *Malmesbury*, Kawalera Orderu Arcy-szanownego du *Bain*, zupełną w nas ufność sprawuią; mianowaliśmy i uczyniliśmy iego prawdziwym naszym i akkredytowanym Kommissarzem i Pełnomocnikiem, daiąc mu i powierzaiąc zupełną moc i władzę; tudzież daiąc mu rozkazy ogólne i szczegulne (tak iednak, ażeby ogólne niesprzeciwiały się szczególnym, i wzaiemnie) złączyć się i konferować w naszym imieniu z Ministrem czy Ministrami, Kommissarzami i Pełnomocnikami Rzpltey Francuzkiey, dostatecznie umocowanemi podobnąż władzą, iako też z Ministrami, Komissarzami, lub Pełnomocnikami, innych Monarchow i Narodów, któreby należały do terazniejszey negocyacyi równąż moc maiącemi; traktować z niemi, bądź oddzielnie z każdym, bądź złącznie czyli wspólnie ze wszystkiemi, konferować nad sposobami przywrócenia iak nayprędzey stałego i trwałego pokoju, prawdziwey przyiaźni i zgody czynić rezolucye i konkluzye, oraz rzeczone konkluzye i konwencye w naszym imieniu podpisywać; czynić następnie wszelkie traktaty i inne iakiekolwiek akta w takiey liczbie, iaka będzie potrzebna: wydawać i odbierać wzaiemnie obiekta tyczące się szczęśliwey exekucyi

pomienionego dzieła, czynić umowy z tąż samą rozciągłością władzy, sposobem i kształtem, z tąż mocą i skutkiem, którebyśmy mogli dać temu, gdybyśmy osobiście byli przytomnemi, zaręczaiąc słowem naszym Królewskim i przyrzekaiąc, że każda tranzakcya i konkluzya, przez naszego Pełnomocnika uczyniona i ułożona, będzie od nas naymiley przyięta i ratyfikowana: że nigdy niedozwolim, przez kogokolwiek bądź, onych nadwerężać, lub co przeciwnego czynić: dla dania zaś ninieyszey Plenipotencyi tym więcey pewności i wagi, podpisaliśmy ią własną ręką naszą Królewską, i Pieczęć W. Brytanij przyłożyć rozkazaliśmy. Dano w naszym pałacu de St. *James* 13 Października, roku łaski 1796, Panowania naszego 36.

Z okazyi tego pisma, następuiące czynią się uwagi. 1mo. Ze iest zwyczaiem Dworu Angielskiego dawać listy kredencyonalne dla swoich Posłow w języku Łacińskim, i niektóre osoby niesłusznie tę formułę za nowość poczytały. 2do. Ze Krol Angielski formalnie w tym akcie uznaie Rzpltą Francuzką, co iest odpowiedzią na zarzuty P. *Foxa*. 3tio. Ze się nieczyni żadna wzmianka o Dyrektoryacie wykonawczym Rzpltey Francuzkiey; Ale to opuszczenie mogło się stać bez żadney umyślnie do tego wymierzoney chęci.

Z Hagi 1. *Listopada z Gazety du Bas-Rhin Nr*: 89.

Jm się bardziey do tego punktu zbliżaią rzeczy, gdzie plan nowey Konstytucyi prezentowanym bydź ma w zgromadzeniu Narodowym, tym coraz więcey pokazuie się trudności, aby niepowiedzić niepodobieństwa, do przytłumienia o siedmiu głowach Arystokratyczney Chydry dawnego rządu (wyraz ten był używany w konwencyi) i stopienia oney w iedną massę. Niepodobna naybardziey poiąć tego, iak będzie można ustanowić z dozwoleniem powszechnym co się tycze publicznych dochodow, długow, i podatkow. Można więc oznaymić naprzód, że nowa Konstytucya, ktorą nam gotuią, różnić się będzie od dawney, więcey formą, iak w gruncie, i że oprócz *słów iedność i nierozdzielność* zostanie wszystko na dawnym stopniu. Już zaczynaią chodzić wieści, że *Dystrykta* nasze nazwane zostaną *Departamentami*, będą miały własną administracyą skarbową, i obowiązkiem ich będzie zatrudniać się ściągaiącemi się do wydziału tego długami. Jeżeli przypadkiem dla naśladowania we wszystkim naszych modelow, niezechcemy wziąść śmiałey rezolucyi zrobienia bankrutu. Co iednak nieochybnie nastąpić musi, gdy potrwa ieszcze rok ieden woyna. Zdaie się także, iż podług mody Paryzkiey będziemy mieli trzy władze, To iest: iedną co podawać będzie i decydować, drugą władzę starszych, ktorey iest powinnością potwierdzać, a trzecią władzę wykonawczą z trzech Członkow złożoną zamiast pięciu. Minister nasz w *Madrycie* doniosł nam o wydaniu Woyny przez Hiszpanią Anglij, ta okoliczność zbliży nas naturalnie do aliansu z pierwszym z tych Mocarstw, a później *Bog sam wie do czego nie doprowadzi*. Lecz coż czynić, iużeśmy daleko zabrneli, trudno iest się cofać. —

z Amsterdamu 1. *Listopada z Gaz: Hamb: pod Nrem* 178.

Nasza dzisieysza Gazeta zawiera deklaracyą Woyny Hiszpanij, przeciw Anglij: datowana iest w Lorenzo, 7. Pazdziernika, i iak zwyczaynie przez Krola podpisana

Nayważnieysza przyczyna, (mówi Krol,) która mnie do zawarcia pokoiu z Rpltą Francuską nakłoniła, skoro w niey Rząd przyzwoity stanął, iest wiarołomność, z którą Anglia postępowała ze mną, wspólną prowadząc Woynę. Jaśnie się to okazuie z sposobu, iakim Admirał *Hood* moię Eskadrę w *Tulonie* traktował Z skrytych krokow we wszystkich umowach używanych, a osobliwie przy zawarciu traktatu z Ameryką, gdzie na moie prawa niemiano względu. — z Odrzucenia propozycyi, ktore czynić kazałem dla ukończenia Woyny. — z Niesprawiedliwego zabrania, i przywłaszczenia sobie bogatego moiego ładunku na okręcie St. *Jago*. — z Zatrzymania rekwizytow morskich, które na Hollenderskim okręcie dla moich Flot przeznaczone znaydowały się — Nakoniec z przysyłanych pod obcą banderą, Okrętow na brzegi *Chyli* i *Peru*, dla prowadzenia handlu kontrabandowego. Od czasu zawarcia pokoiu z Francyą, miałem fundament domyślania się, że Angielskie *Ministerium* chce moie Possesye w Ameryce i gdzie indziey, zabierać, chociaż ia skłonność do pokoiu dałem mu poznać. Co się daie widzieć z wielkiego uzbraiania, i posyłania znacznych sił do *Antillow*, St. *Domingo* &c. z ustanowienia kompanii Kupieckiey nad rzeką *Msuri*. w Ameryce północney końcem przedarcia się, aż do morza południowego, z wielokrotnych krzywd, które moia bandera na morzu śrzódziemnym poniosła, z zabrania rozmaitych z własnością Hiszpańską okrętow, &c. Wszystko to skłoniło mnie do wypowiedzenia Woyny. &c.

z Włoch 22. *Pazdzier: z Gazety Hamb:*

List Krola Neapolitańskiego do Markisa del *Vasti*, ktory iako nadzwyczayny Poseł do Rzymu poiachał, i Traktat zaczepny i odporny między Krolem Neapolitańskim a Papieżem zawarł.

Odebrałem od Oyca S. w liście iednym doniesienie, iż postanowił u siebie odrzucić niesprawiedliwe i przeklęctwa godne kondycye, przez Francuzow podane. Dla tego żąda odemnie, za późno wprawdzie, rychley pomocy. Choć to iest przeciwko moiemu pierwszemu planowi, bynaymniey się iednak niewaham na to zezwolić, gdyż się to ściąga do S. Religii, ktorey całą moią duszą zawsze poddany byłem. Gdy prócz tego iego Świątobliwość żąda, przysłania takiey Osoby, z ktorąby o wspólnych naszych interessach mógł się ułożyć, ciebie więc na ten ko-

P2

niec *Markiſie* del *Vaſto* mianowałem. Poſpieſzay czym prędzey i miey ſtaranie o czci Boga i S. iego Kościele, o dobru Kraiu, i ſpokoyności moich poddanych, którzy codzień tak piękne ſwoiego posłuſzeńſtwa i wierności daią dowody. z Obozu St. Germano. —— *Ferdynand* Król.

z Konſtantynopola 25. *Września z Gazety Hamb. pod Nrem* 178.

Odmiana politycznego Syſtematu Szwecyi, naypomyślnieyſze dla pokoiu ſkutki ſprawiła, gdyż teraz o żadnym więcey uzbraianiu ſię nie myślą. Szwedzki Poſeł P. *Muradgea d' Ohſson* oświadczył, iż w iakiekolwiek bądź związki Dwór iego z innemi Potencyami wſzedł, lub weydzie, ſtoſunki przyiaźne iego z Portą, zawſze też ſame zoſtaną.

W tych dniach W. Sołtan był przytomny manewrom Woiennym, które Janczarowie Europeyſkim ſpoſobem, na równinie tak nazwaney *Umarłych* robili. Lecz W. Sołtan pokazał nieco nieukontentowania, ponieważ Woyſka nie dość ieſzcze exercytowne ſię okazały.

Od nieiakiego czaſu Francuſki Poſeł O. *Verninac*, nie tak częſte miewa konferencye z naſzemi Miniſtrami, iak dawniey. —— Naſtępca iego O. *Aubert* Dubayet, którego iuż 11. ſpodziewano ſię, ieſzcze nieprzybył.

z Carlſruhe d. 31. *Pazdziernika z teyże Gazety.*

Wielkie ſą poruſzenia w Woyſkach Auſtryackich będących w naſzey okolicy, iedne idą w górę *Renu*, drugie w dół. Korpus zoſtaiący pod Komendą Generała *Hotze* opuścił Kray, który zaymował na lewym brzegu, iedna część iego przeſzła *Ren* przy *Mannheim*, druga zaięła linie *Mundenheim*. Moſt ze ſtatków, który ſię znaydował w okolicach *Philipſbourg* zebrany zoſtał, do czego dał powód marſz części Armij *Beurnonville* ku *wyżſzemu Renowi*; Różne oddziały tey Armij poſunęły ſię z Kaiſerlautern do *Worms*, *Spire* i *Guermeſheim*.

z Heidelberg d. 2. *Liſtopada z teyże Gazety.*

Pozawczora przybyły do okolic *Laudau* i *Spire* Woyſka Francuſkie, z których iedne przyſzły z *Lautern*, drugie z *Lauterbourg*. Auſtryacy będący koło *Spire* cofneli ſię wieczorem do *Manheim*. Zapewniaią, że wczora Francuzi zaięli *Spire* i *Worms*.

Liſt z *Fribourg* pod datą d. 28. Pazdziernika donoſi, że w czaſie batalij d. 25. t. m. dwaj Grenadyerewie obok Arcy-Xcia Karola zabici zoſtali, a Xże de *Condé* miał przy ſobie zabitego iednego Jndżyniera. Dnia 27. t. m. Armia Ceſarſka poſunęła ſię aż przed *Huninguen*, dla zniewolenia nieprzyiaciela do zupełnego przeyścia *Renu*. Dnia 28. t. m. Francuzi mieli ieſzcze moſt przy *Huninguen*, lecz gdy Auſtryacy panami ſą wſzyſtkich wzgórzów, łatwo będą mogli poſunąć bateryę dla zniſzczenia tego moſtu. Arcy-Xże Karol przybył d. 28. t. m. do *Fribourg*, a iutro ma wyiechać do *Offenbourg*. —— Droga do *Bâle* przez *Fribourg* ieſt teraz wolna. ——

z Stuttgard d. 31. *Pazdziernika z teyże Gazety.*

Donoſzą z *Donaueſching*, że tam przechodzą uſtawicznie tranſporta ammunicyi i furażów, lecz braknie na koniach, gdyż Francuzi wielką ich liczbę wyprowadzili. D. 24. t. m. przewieziono przez *Donaueſching* wiele pontonów. Tegoż dnia Aryergarda Armij Xcia de *Condé* przechodziła przez *Donaueſching*.

Dowiaduiemy ſię z Liſtow piſanych z *Botzen* d. 22. Pazdziernika, że ſię czynią wielkie przygotowania w *Tyrolu*, *Korryntyi* i *Frioul* do atttakowania Grla *Buonaparte*, i że czekaią tylko na poſiłki oddzielone od Korpuſu Grla *Frölich*. —— Liſt z Wiednia pod datą d. 19. t. m. donoſi toż ſamo i dodaie, że dzień 24. przeznaczony ieſt do oſwobodzenia zupełnego Mantuy. Gral *Alvinzi* odebrał ku temu rozkazy i czyni dyſpozycye ſtoſowne; 25,000. Woyſka, które ſtoi w *Ponteba* i *Gorytz*, ma ſię udać ku *Baſsano* pod komendą Generała *Quoſdanovich*, a tym czaſem Gral *Davidovich* z równymże Korpuſem poſunie ſię ku *Trente*. Tenże liſt potwierdza wiadomość o pomyślney wycieczce Feldmarſzałka *Wurmzera* d. 7. t. m. pod *Mantuą*, i dodaie, że poſtawiła go w ſtanie ſpokoynego oczekiwania poſiłków, które Generał *Alvinzi* prowadzi. —— Według innych donieſień wycieczka ta uczyniona była d. 9. i w niey Feldmarſzałek *Wurmzer* poraził znacznie Francuzów, korzyſtaiąc z nieporządku, który naſtąpił w Armij nieprzyiacielſkiey z okazyi zapalenia Magazynu prochowego. —— Z drugiey ſtrony milczenie Gazet *Medyolańſkich* o wypadkach dalſzych oblężenia Mantuy, rozkazy wydane przez Generała *Buonaparte*, ażeby iak nayſpieſzniey przybywały oddziały Woyſk Francuſkich z *Genes*, *Nice*, Marſeille, *Tortone*, *Bologne* i nawet z Livourne mimo uzbraiania ſię Papieża i bliſkości Anglikow maiących w ręku *Porto Feraio*: nakoniec Liſty prywatne z *Milan* pod datą d. 20. donoſzące, że Garnizon Mantuy ma teraz trzy bramy ſobie otwarte wſzyſtkie te okoliczności okazuią, że Generał *Buonaparte* nie bardzo ieſt ſpokoyny względem położenia, w którym ſię znayduie. Pewną ieſt rzeczą, że w Pańſtwie Papieſkim czynią ſię uzbraiania z naywiękſzym pośpiechem, i niezdaie ſię, żeby *Buonaparte* uczynił aż do d. 20. poruſzenie zaczepne z tey ſtrony, owſzem ściągnął Woyſka z Granic Panſtwa Papieſkiego. —— Co ſię tycze Armij Neapolitańſkiey, o którey wiele Gazet doniosło, iż maſzeruie w 60,000. ludzi przez Pańſtwo Papieſkie, ta nowina niema żadnego fundamentu. ——

No. 15.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 21. LISTOPADA R. 1796. W PONIEDZIAŁEK

z Paryża 30. Października. z Gazety du Bas Rhin Nr: 89.

Traktat pokoju z Królem Neapolitańskim publikowany został. Stałość i dobre postępowanie Monarchy tego, uwolniło go od poniżenia stanu, w którym inni zostaią zwyciężeni od nas; Niezuayduie się więc w tym traktacie żadna wzmianka ani o mili- ocach, ani o liwrunkach w iakimkolwiek bądź rodzaju. Wnoszą (taż Gazeta dodaie) iż 27 Września dane iuż były rozkazy podpisania pokoiu między Rzpltą Francuzką, i Królem Oboyga *Sycylyi*, i podług wszelkich pozorow Xięstwo *Benevent* przyłączone do Królestwa Neapolitańskiego, a które było tylu sporow przyczyną, zostawszy zapewnionym dla wspomnionego Króla przez Francuzow, zdecydowało go do zawarcia pokoju. Negocyacye Markiza del *Vasto* w Rzymie miały w celu ten objekt. Traktat publikowany znayduie się w następuiącey osnowie. —

Rzeczpospolita Francuzka i Król Jmć Oboyga *Sycylji* równą chęcią zaięci przyprowadzić do skutku żądany pokoy, i odwrócić wszelkiego rodzaiu klęski wynikaiące i nieoddzielne od Woyny, wyznaczyli: To iest Dyrektoryat wykonawczy, w Jmie Rzpltey Francuzkiey Obywatela Karola *Dela croix* Ministra Jnteressow zagranicznych; a Król Jmć Oboyga *Sycylij* Xięcia *de Belmonte Pignatelli* Szambelana, Posła nadzwyczaynego, i Ministra pełnomocnego przy Krolu Jmci Katolickim, dla traktowania w ich Jmieniu Artykułow i Kondycyi zdolnych, do przywrócenia przyiaźni i porozumienia się, między dwóma Mocarstwy, którzy zamieniwszy Pełnomocnictwa swoje, zgodzili się na następuiące Artykuły.

1mo. Będzie pokoy, przyiaźń, i dobre porozumienie się między Rzpltą Francuzką i Królem Jmcią Oboyga *Sycylij*. — Wszystkie nieprzyiaźne kroki zupełnie ustaną, rachuiąc od dnia zamiany ratyfikacyow teraznieyszego traktatu. Tym czasem i aż do tey Epoki, kondycye wyszczegulnione przez zawarte Armisticium na dniu 5. Junij R. t. mieć będą zupełną moc i skutek.

2do. Czynności wszystkie, obowiązki, i umowy poprzednie z strony iedney lub z obydwóch stron kontraktuiących zapadłe, a któreby były teraznieyszemu traktatowi przeciwne, odwołuią się, i będą uważane iako żadne i niedoszłe; Na tym fundamencie w ciągu aktualney woyny, żadne z dwóch Mocarstw niebędzie mogło dawać naymnieyszey pomocy, nieprzyiaciołom drugiego Mocarstwa, w Woysku, Okrętach, broni, amunicyach, żywności, i pieniądzach, pod iakimkolwiek bądź pretextem, i nazwiskiem.

3tio. Król Jmć Oboyga Sycylij, zachowa nayściśleyszą Neutralność względem wszystkich Potencyi znayduiących się w Woynie. Obowiązuie się więc wzbraniać w generalności wniyścia do Portow swoich wszystkim okrętom uzbroionym, i należącym do wzmiankowanych Potencyi, któreby przechodziły naywięcey liczbę czterech, a to podług znanych prawideł, wspomnioney neutralności; Tudzież wszelkie dostarczenie żywności, i towarow, wiadomych pod imieniem kontrabandy, odmowione im będzie. —

4to. Wszelkie beśpieczeństwo i protekcya względem, i przeciwko wszystkim dane będą, w portach i przyładkach oboyga *Sycylii* wszystkim okrętom Kupieckim Francuskim, niezastanawiaiąc się nad liczbą onych, i wszystkim oraz okrętom Woiennym Rpltey, nieprzechodzącym iednakże liczby w poprzednim Artykule wyszczegulnioney.

5to. Rplta Francuska, i Król Jmć oboyga *Sycylij*, obowiązuią się znieść sekwestr włożony, na effekta, dochody, dobra zaięte, skonfiskowane, i zatrzymane, bądź Obywatelom, bądź poddanym iedney lub drugiey Potencyi, co nastąpić mogło przez skutek Woyny aktualney, i przywrócić onych do posiadania podług służącego im prawa.

6to. Wszyscy niewolnicy zagarnięci pod czas Woyny z stron obydwóch, zawieraiąc w ten rachunek maytkow, i Zołnierzy Flotty, oddani będą na wzaiem w przeciągu miesiąca, od daty zamienioney ratifikacyi, teraznieyszego traktatu, opłaciwszy zaciągnione przez nich długi w trakcie ich więzienia; Chorzy i ranni będą mieć wszelki ratunek i staranie w szpitalach obydwóch Mocarstw, i oddani zostaną za powrótem do zdrowia.

7mo. Dla dania dowodu swoiey przyiaźni ku Rpltey Francuskiey, i chęci szczerey utrzymowania dobrey harmonij między dwóma Państwy, Król Jmć obydwóch *Sy-*

cylij, dozwala wypuścić na wolność każdego Obywatela Francuskiego, któryby był aresztowany, i zatrzymany w Kraiach iego, z powodu opinij politycznych, związek maiących z rewolucyą Francuską. Równie wszelki ich maiątek, własność ruchoma i nieruchoma, w przypadku gdyby im sekwestrowane były, lub zkonfiskowane, dla teyże samey przyczyny oddane im będą.

8vo. Z tychże samych względow, stanowiących poprzedzaiący Artykuł Król Jmć oboyga *Sycylii*, przyrzeka użyć wszystkich przyzwoitych śrzodkow, do odkrycia sposobem sądowym, i oddać pod rygor prawa Osoby, które zabrały w Neapolu w R. 1793. papiery należące do ostatniego Ministra Rpltey Francuskiey.

9no. Ambassadorowie czyli Ministrowie oboyga Mocarstw kontraktuiących, w Państwach ich używać będą, tychże samych prerogatyw, i względow, iak dawniey doświadczali przed zaczęciem Woyny, wyiąwszy iednak szczegulnych dystynkcyi, świadczonych Ambassadorom w wziązkach krwie będącym.

10. Każdy Obywatel Francuski, i wszyscy ci co składać będą Dwór Ambassadora lub Ministra, iakoteż konsulow, akkredytowanych Agentow, i przyznanych od Rpltey Francuskiey, doznawać będą w Kraiach Króla Jmci oboyga *Sycylij* tey samey wolności w dopełnianiu obrządkow Religii, których doświadczaią osoby Narodow nie Katolickich, w naywiększym poważaniu zostaiących.

11. Będzie negocyowany i ukończony w nayprędszym czasie Traktat handlowy między dwoma Państwami, gruntuiący się na prawidłach wzaiemnych użytkow, któryby zapewnił dla Francyi równe awantaże, iakie są zapewnione w Króleſtwach oboyga *Sycylij*, dla Narodow n ayprzyiaźnieyszych, i naywięcey poważanych. Do czasu uskutecznienia takowego traktatu, związki handlowe, i konsulow, wzaiemnie przywrócone zostaną do tego stopnia, w iakim były przed Woyną.

12. Stosownie do Artykułu 6. Traktatu ukończonego w Hadze, 16. Maia 1795. Roku, tenże pokoy, przyiaźń, i dobra harmonia zapewnione ninieyszym traktatem między Rpltą Francuską i Królem Jmcią oboyga *Sycylij*, mieć będzie równie mieysce z Królem Jmcią i Rpltą Batawow. —〃—

13. Ninieyszy Traktat ratyfikowany będzie w czterdziestu dniach naydaley, rachuiąc od dnia podpisania onego. —〃— Działo się w Paryżu 19. *Vendemiaire* 5. Roku Rpltey Francuskiey, iedney i nierozdzielney. To iest 10. Pazdziernika 1796. (dawnego Stylu.)

Podpisano, Karol *Delacroix*. —〃— Xże de *Belmonte Pignatelli*

Od niższego Renu d. 8. Listopada z Gazety Berlińskiey Nro: 136.

Według doniesienia podróżnego, który wyiechał z *Dunkerque* d. 26. Października czynią się w tym Mieście i w całey rozciągłości brzegów Morskich wielkie przygotowania do wyprawy sekretney. Znayduie się w *Dunkerque* korpus od 15,000 ludzi, z którego 6,000 wsiadło iuż na statki wiosłowe nowey konstrukcyi, opatrzone w żywność na 24. dni. Armia więcey iak od 100,000 iest rozlokowana wzdłuż brzegów pod Komendą Grła *Hoche*, który ma kwaterę głowną w l' Orient.

z Bruxelli d. 30. Października z teyże Gazety.

Zakonnicy i Zakonnice dzień i noc przewożą swoie sprzęty, podworza ich Klasztorów zamieniły się w rynek publiczny, gdzie się przedaie Drzewo, piwo, świece, masło i t. d. co się tycze wina, każdy unosi swoią cząstkę. Widok taki sprowadza wielu spektatorow, i ledwo nieprzyszło do scen krwawych przy Klasztorze Kapucynow, z okazyi następney; warta chciała przeszkodzić wywożeniu sprzętów, Gwardyan zaś czytał przed nią dekret Ciała Prawodawczego, dozwalaiący mu zabranie swoich meblow, i kazał wywoz kontynuować —〃— Tysiące ludu przyłączyło się do iego strony, tak, że warta musiała usunąć się.

z Cologne d. 11. Listopada z teyże Gazety.

Batalia która d. 27. Października zaszła w Hundsruck, nie iest tak ważna co do straty Austryaków, iako bardziey co do pozycyow, które im zostały odebrane. Zdaie się że Austryacy chcą teraz całkiem opuścić Hundsruck. Z drugiey strony Cesarscy wzmacniaią się znacznie nad *Sieg*, gdzie Republikanie spodziewaią się wkrótce bydź attakowanemi.

z Moguncyi d. 30. Października z teyże Gazety.

Po akcyach d. 26. i 27. t. m. w czasie których wiele domów wsi *Grotsheim* spalono nic ieszcze ważnego nie zaszło ze strony *Nahe*. Forpoczty nasze rozciągaią się od *Alzey*, przez *Sprendlingen*, *Algesheim* aż do *Galsheim* o milę od *Bingen*.

z Manheimu d. 1. Listopada z teyże Gazety.

Wczora 600. Francuzów weszło do *Spire* —〃— Nieprzyiaciel zaiął także pozawczora *Guermesheim*. Linia cyrkumwallacyi około *Kehl* została iuż ukończona; bombardowanie zacznie się naydaley za trzy dni. List z *Alzey* donosi że patrole Francuzkie ukazały się d. 28. t. m. przed tym Miastem, Jeden oddział nieprzyiacielski znaydował się d. 29. t. m. w *Manheim* o 2. mile od *Alzey*, a drugi w *Furfeldt*. —〃— Wiadomości z niższego Renu są naypomyślnieysze. Francuzi opuścili szaniec mostowy, który mieli przy *Huninguen*: nie zostaie przy nich tylko twierdza *Kehl*, która wkrótce ma bydź attakowana mocną siłą. Ku temu celowi wyszło z tąd onegday wiele ciężkiey artylleryi i Ammunicyi. —〃—

JP. Cognard Dentysta J. K. M. będzie się znaydował w Wilnie w czasie otwarcia Gubernii